

Ali res toliko otrok potrebuje v šoli dodatno strokovno pomoč in prilagoditve?

V Posvetovalnici za učence in starše Novo mesto se strokovne delavke srečujemo predvsem z otroki in mladostniki z učnimi težavami, s čustveno vedenjskimi težavami, z govorno jezikovnimi motnjami in motnjami avtističnega spektra. Največkrat pa se težave prepletajo in povezujejo.

Kot pedagoginja se srečujem z otroki in mladostniki, ki imajo prevladujoče in izstopajoče težave na področju učenja (branja, pisanja, učnih strategij, koncentracije, pozornosti, pomnjenja...). Učne težave so različnega izvora in različnih stopenj (od lažjih do težjih). Zelo pogosto se pojavljajo v povezavi s stiskami, ki jih otroci in mladostniki izražajo (tudi) na čustveno vedenjskem področju. Zato je bistvenega pomena, da vsakega otroka obravnavamo individualno in celostno. Pomembno je otrokovo funkcioniranje na vseh področjih (učnem, družinskem, socialnem, čustvenem) tako v šoli, kot tudi doma.

K razmišljanju me je spodbudil podatek, da smo imeli v slovenskih šolah v lanskem šolskem letu 15303 usmerjenih učencev (in 6585 dijakov) z različnimi posebnimi potrebami. Ti učenci (in dijaki) so prejeli odločbo s strani Komisije za usmerjanje otrok, ki deluje v okviru Zavoda Republike Slovenije za šolstvo na podlagi 22. člena Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (ZUOPP-1). V kategorijo otrok s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, ki je le ena od desetih kategorij razvrščanja otrok s posebnimi potrebami, je bilo uvrščenih največ učencev, kar 6194. Vsem tem učencem s težjimi učnimi težavami usmeritev komisije omogoča dodatno strokovno pomoč in/ali prilagoditve pri učnem procesu. Sprašujem se, ali resnično toliko otrok potrebuje dodatno strokovno pomoč in prilagojen način poučevanja, preverjanja in ocenjevanja znanja.

Temeljnega pomena je, da se otrokove kakršnekoli stiske in težave čim prej opazi, (pre)pozna, se o njih spregovori (z razrednikom, šolsko svetovalno službo, zunanjimi strokovnimi delavci). Diagnostiko specifičnih težav in različnih posebnih potreb (na učnem, jezikovnem, čustvenem, vedenjskem področju) pa mora opraviti stroka (psiholog, pedagog, specialni pedagog, socialni pedagog, klinični psiholog, pedopsihiater, pediater...). Starši namreč pogosto otroku kar sami diagnosticirajo težavo (disleksijo, diskalkulijo, motnjo pozornosti, nemirnosti...), ne da bi na svojega otroka pogledali celostno, z vsemi njegovimi osebnostnimi lastnostmi, navadami in razvadami. Pri otroku, ki nekajkrat napačno prebere ali napačno zapiše poved (izpusti ali zamenja črko), zamenja števki, napačno izračuna kakšen račun, ni potrebno, da smo takoj v skrbeh. Še zlasti ne, če je otrok še v procesu opismenjevanja (od 1. do 3. razreda).

Najprej je potrebno ugotoviti, ali gre pri otroku za (lažje, zmerne ali težje) specifične učne težave, ali gre morda zgolj za pomanjkljiv razvoj izvršilnih funkcij, pomanjkanje delavnih in učnih navad. Mnogi otroci potrebujejo le spodbujanje pri organizaciji učenja, dober načrt učenja, seznanitev z različnimi učnimi tehnikami in strategijami, tehnikami umirjanja in premagovanja stresa ter raznolikimi mnemoničnimi tehnikami lažjega pomnjenja. Otroku pomembna odrasla oseba (starš, učitelj, svetovalni delavec) z lastnim zgledom najbolj lahko pripomore pri razvijanju vrednot, kot so odgovornost, redoljubnost, rednost, vztrajnost, umirjenost, čuječnost... Vse naštete vrednote so ključnega pomena pri osvajanju učnih vsebin, pa tudi za otrokov celostni, osebni razvoj.

Kot strokovna delavka sem seveda naklonjena različnim oblikam in vrstam dodatne strokovne, individualne pomoči, saj jih tudi sama vsakodnevno izvajam pri stikih z otroki. Z gotovostjo pa trdim, da odločbo potrebuje le »peščica« otrok s težjimi specifičnimi učnimi težavami, ki so diagnosticirane z multidisciplinarnim pristopom (psihološko (specialno) pedagoško diagnostiko) strokovnih delavcev.

Začeti moramo z razvojem delavnih in učnih navad, izvršilnih funkcij in samoregulacijskih spretnosti pri otroku. Otroku je potrebno pomagati pri prepoznavanju in zavedanju močnih in šibkih področij, pri razvijanju realne predstave o sebi in svojih sposobnostih ter mu pomagati zastavljati in realizirati cilje, ki naj bodo predvsem lastni in realni.

Opremiti otroka z veščinami in spretnostmi, da si bo v življenju znal pomagati sam in da se bo samostojno naučil spopadati s šolskimi in življenjskimi situacijami, je temeljna naloga in osnovno poslanstvo staršev, učiteljev in ostalih strokovnih delavcev.

Privzgojimo otroku in mu z lastnim delovanjem v življenju pokažimo, da so delo, trud, volja, vložen čas in motiviranost vodilo k uspehu, dobrim rezultatom in osebnemu zadovoljstvu. Vse naštetu potrebuje otrok z odločbo ali brez nje. Otrok se vrednot, ki v življenju štejejo, nauči doma in jih prinese s seboj v šolo, kjer jih lahko samo še krepi in nadgrajuje.

Zapisala:
Mateja Petric